

УДК 336.7:330.35

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V51(2025)-08

Данилишин М. С., здобувач третього рівня вищої освіти, Відділ фінансово-кредитної та податкової політики, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна

ORCID ID: 0009-0007-4738-1217

e-mail: mdanylyshyn2017@gmail.com

Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі України

Анотація. У статті досліджується вплив євроінтеграційних процесів на розвиток фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі України. Визначено основні напрями стабілізації розвитку фінансового потенціалу галузі на засадах сформованого європейського досвіду щодо розбудови процедури ефективного використання грантових програм підтримки та маневрування фінансовими ресурсами в динамічному зовнішньому середовищі. Обґрунтовано, що розвиток архітектури фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі має ознаки євроінтеграційного процесу, який є головним та безперечним пріоритетом зовнішньої політики країни щодо створення сталих фінансових відносин із країнами-партнерами ЄС у процесі трансформації фінансово-кредитного забезпечення суб'єктів господарювання. Розглянуто чинники, які сприяють виникненню нециклічного перелому у фінансово-кредитному забезпеченні галузі. Підтримка розвитку фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі в умовах воєнного стану може забезпечуватись шляхом впровадження зелених фінансів, державних грантових та кредитних програм. Динамічність цього процесу відбувається в період активної євроінтеграційної позиції країни, що розширює фінансові відносини в досліджуваному секторі та сприяє зниженню ризиків на фінансовому ринку. Проаналізовано ефективні інструменти державної підтримки щодо дерегуляції бізнес-процесів під час війни та підтримки фінансової незалежності суб'єктів бурякоцукрової галузі в межах державної програми «Доступні кредити 5-7-9%». Запропоновано розглядати зелені фінанси у механізмі розвитку фінансового потенціалу галузі як складову забезпечення потреб фінансування екологічних проектів та мінімізації шкідливих наслідків для довкілля, що виникають на підґрунті транскордонних витрат за експортно-імпортними операціями між Україною та країнами ЄС, а також у питаннях інтеграції ресурсів у навколишнє природне середовище. Це дозволяє розширити межі фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі та спрямувати частку фінансових ресурсів у кругообіг фінансово-інвестиційного ланцюга.

Ключові слова: фінансовий потенціал; фінансові ресурси; фінансово-кредитне забезпечення; євроінтеграційні процеси; зелені фінанси; бурякоцукрова галузь.

Danylyshyn Mykhailo, graduate student of the third level of higher education, Department of Financial and Credit and Tax Policy, National Scientific Center «Institute of Agrarian Economics», Kyiv, Ukraine

The impact of European integration processes on the development of the financial potential of the beet sugar industry of Ukraine

Abstract. Introduction. The financial potential of Ukraine's beet sugar industry is undergoing significant transformations under the influence of European integration processes. In the context of a dynamic external environment and wartime challenges, ensuring the sustainable development of the industry requires effective financial resource management and state support instruments. European experience in implementing grant programs and green finance initiatives offers valuable tools for stabilizing and enhancing the industry's financial capacity during economic and political turbulence.

Purpose. To assess the impact of European integration processes on the development of the financial potential of Ukraine's beet sugar industry and to determine key directions for its stabilization through the application of European financial support mechanisms, green finance, and state grant and credit programs.

Results. It is substantiated that the development of the architecture of the financial potential of the beet sugar industry has the features of the European integration process, which is the main and undisputed priority of the country's foreign policy regarding the creation of sustainable financial relations with EU partner countries during the transformation of the financial and credit support of business entities. This study considers the factors contributing to a non-cyclical shift in financial and credit support in the beet sugar industry. Supporting the development of the financial potential of the beet sugar industry during martial law can be achieved by implementing green finance and state grant and credit programs. This process is dynamic during the period of the country's active European integration, expanding financial relations in the studied sector and reducing risks in the financial market. This paper analyzes effective instruments of state support for the deregulation of business processes during wartime and for the financial independence of beet sugar industry entities under the state program "Affordable Loans 5-7-9%."

Conclusions. It is proposed that green finance be considered in the development of the financial potential of the beet sugar industry, as a means of financing environmental projects and minimizing the harmful environmental consequences of cross-border export-import operations between Ukraine and EU countries, as well as integrating resources into the environment.

¹Стаття надійшла до редакції: 24.05.2025

Received: 24 May 2025

This expands the financial potential of the beet sugar industry and allocates financial resources to the financial and investment chain.

Keywords: construction industry; enterprises; building materials; production; investments; export potential; financial and economic security.

JEL Classification: L26; O16.

Постановка проблеми. Фінансовий потенціал є важливою платформою розвитку бурякоцукрової галузі, який забезпечує масштабування джерел фінансування та формування власних резервів задля рівноваги її системних компонентів. Під впливом євроінтеграційних процесів ці компоненти можуть трансформуватися (підвищувати або скорочувати) рівень фінансової рівноваги суб'єктів господарювання та адаптуватися до економічної інтеграції в країні, враховуючи здатність своєчасно переорієнтовуватися на новітню парадигму зовнішньоекономічної політики держави з метою підтримки сектора цукрової промисловості.

У період воєнних дій в країні бурякоцукрова галузь обмежена в доступі до державної підтримки та багатьох інших джерел фінансування, що існують на фінансовому ринку, і це ускладнює забезпечення її динамічного розвитку в Україні, попри активізацію євроінтеграційних процесів. Тому необхідна переорієнтація вітчизняної бурякоцукрової галузі на наративи ЄС, які вимагають зважених дій щодо формування сучасної моделі фінансового потенціалу як джерела стабілізації розвитку агропромислового сектора. Актуальність цієї проблематики також зумовлена наявністю нагальних питань щодо впровадження зелених фінансів у галузі в умовах сучасних євроінтеграційних тенденцій, правове поле яких сприятиме активізації зростання фінансових можливостей сектора.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття та специфіку фінансового потенціалу суб'єктів агропромислового виробництва у своїх працях розглядали такі вчені, як І. Бритченко, О. Коренков, Ю. Ряснянський, І. Отенко, Л. Хом'яков, І. Должанський, В. Ковальова, В. Бикова, О. Бєлова, О. Ареф'єва, О. Амоша, В. Бабич, О. Кизима, В. Ковальова, М. Лепа, О. Тридід, Н. Трусова, Б. Шелегеда та багато інших. Високо оцінюючи їх внесок у вирішення різних теоретично-практичних аспектів розвитку фінансового потенціалу, слід зазначити, що багато проблем сьогодення залишаються дискусійними та недостатньо вивченими. Це ускладнює ефективне управління фінансовими ресурсами та джерелами їх формування в бурякоцукровій галузі за умов євроінтеграції як процесу впровадження європейських норм, стандартів, цінностей та безперечних пріоритетів у зовнішній та внутрішній політиці України.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є визначення напрямів стабілізації розвитку фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі в Україні на засадах сформованого європейського досвіду щодо розбудови процедури

ефективного використання грантових програм підтримки та маневрування фінансовими ресурсами в динамічному зовнішньому середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. При зміні зовнішньої політики держави умови розвитку бурякоцукрової галузі трансформують функціональне наповнення фінансових інструментів, що уможливорює відстеження кругообігу фінансового потенціалу, координацію руху кожної складової та їх елементів – від початкового етапу акумулювання та формування до кінцевого – розподілу, використання і, відповідно, своєчасного впливу на ці процеси шляхом встановлення раціональних меж залучення фінансових ресурсів та створення необхідних резервів.

Важливе значення для розвитку архітекτονіки фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі мають ознаки євроінтеграційного процесу, який є головним та безперечним пріоритетом зовнішньої політики країни щодо створення сталих фінансових відносин із країнами-партнерами ЄС у процесі трансформації фінансово-кредитного забезпечення суб'єктів господарювання. Це пов'язано з тим, що саме цілісна фінансова система є найбільш вагомою регуляторною складовою економічної інфраструктури бурякоцукрової галузі загалом.

Водночас особлива роль фінансових взаємозв'язків України та країн-партнерів ЄС зростає у зовнішній економіці, адже існування вільної конкуренції неможливе без концентрації, перерозподілу фінансових ресурсів, їх ефективного використання та належного забезпечення джерелами фінансування суб'єктів бурякоцукрової галузі.

Так, наприклад, у рамках євроінтеграційного процесу саме зміна фінансової інфраструктури складає суть сучасного зовнішнього фінансового оточення будь-якої галузі [19]. Інший процес зміни фінансової системи пов'язаний із змінами фінансово-кредитного забезпечення, які характеризуються наступною послідовністю їх прояву:

- перше, будь-який нециклічний перелом у фінансово-кредитному забезпеченні можна розглядати як розрив звичних закономірностей розширеного відтворення [19];

- друге, у структурі фінансового ринку діють відтворювальні «ефекти замикання/розмикання», які надають чіткі цінові сигнали щодо вартості кредитних ресурсів, що, по суті, можуть призводити до розбалансування фінансового потенціалу різних суб'єктів бурякоцукрової галузі через значення показника кредитоспроможності, оскільки цей індикатор демонструє можливі наслідки

нераціонального перерозподілу фінансових ресурсів [6, с. 27];

- третє, дезорієнтація фінансового ринку триває доти, доки не з'являться нові інститути, здатні подолати виниклі зміни у структурі джерел фінансування бурякоцукрової галузі. Саме такий стан і визначає процес зміни структури фінансово-кредитного забезпечення агропромислового сектора України [20].

Фінансово-кредитне забезпечення суб'єкта бурякоцукрової галузі є системою чинників, які впливають на результати його фінансової діяльності [1]. Залежно від характеру можливого контролю з боку суб'єкта, у складі цих чинників виділяють два види — безпосереднього та непрямого впливу. Перший вид становлять чинники, на які можна впливати через комунікативні зв'язки. Другий вид чинників не має індивідуальних особливостей щодо конкретного суб'єкта бурякоцукрової галузі; це, зокрема, державна підтримка та державне регулювання фінансової діяльності [15].

Комбінація чинників та напрям їх дії у фінансових відносинах динамічно змінюються, і на різних етапах функціонування суб'єктів бурякоцукрової галузі їх вплив проявляється по-різному. Так, зовнішні фінансові чинники мають принципове значення для розвитку фінансового потенціалу галузі і найбільше впливають на умови ефективного господарювання за існуючої конкуренції на ринку [2].

Серед основних чинників, які сприяють виникненню нециклічного перелому фінансово-кредитного забезпечення бурякоцукрової галузі, є: зміна структури бюджетного фінансування в міжгалузевому перерозподілі фінансових ресурсів; поява нових форм фінансових відносин; докорінна зміна законодавчої бази та правового поля; зміна структури власності; зміна технологічного типу суб'єктів галузі; стратегічні зміни в напрямках євроінтеграції, диверсифікації, спеціалізації, управління тощо [18].

Інакше кажучи, період зміни фінансово-кредитного забезпечення бурякоцукрової галузі можна вважати процесом формування архітектури фінансового потенціалу, який доцільно розкривати у контексті розвитку галузі.

Важливо зазначити, що зовнішня політика держави щодо розвитку бурякоцукрової галузі відноситься не тільки до економіки, яка інтегрується в європейське середовище, але й до економіки, що оновлює або змінює певні фінансові інститути та їх взаємозв'язки з товаровиробниками цукру. Насамперед це стосується державного втручання в регулювання фінансово-кредитної системи та фінансового ринку, стимулювання заходів із залучення прямих іноземних інвестицій, ефективного використання корпоративних фінансів та їх управління тощо. При цьому прояв його впливу на розвиток

фінансових відносин у бурякоцукровій галузі є більш-менш нівельованим.

Багаточисельність моделей фінансово-кредитного забезпечення бурякоцукрової галузі, так чи інакше, спирається, як правило, або на скорочення доходу, або на зростання витрат. Це обумовлено тим, що певний тип фінансування суб'єктів галузі викликаний зміною цільової функції товаровиробників, коли спад виробництва відбувається незалежно від руху доходів і витрат. Проте, якою б не була їхня цільова функція, змістова частина їх функціонування так чи інакше пов'язана з фінансами [4].

Так, наприклад, якість використання фінансових ресурсів у бурякоцукровій галузі в період воєнного стану та кризи в економіці проявляється у надмірній лібералізації фінансово-кредитного забезпечення. Поряд із цим існує певний консенсус щодо визначення основних напрямів фінансово-кредитного забезпечення та розвитку фінансового потенціалу досліджуваної галузі, які так чи інакше пов'язані із зовнішньою політикою держави в умовах євроінтеграційних процесів: стабілізація фінансової системи, що вирішує проблему кредитного забезпечення бурякоцукрової галузі; поступове скасування обмежень цінової політики; розширення економічної діяльності товаровиробників бурякоцукрової галузі; зняття обмежень на диференційований підхід щодо вибору грантових програм підтримки; реструктуризація виробництва [8].

Більш прийнятним процесом розвитку фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі є часові тренди короткострокового й довгострокового фінансування, які можуть накладатися один на одного, обумовлюючи специфічні механізми загострення потреби у фінансових ресурсах для оновлення об'єктів технологічного виробництва та залучення на зовнішньому ринку додаткового доходу. Однак їх відсутність є суттєвим фактором, що спричиняє нециклічний перелом розвитку бурякоцукрової галузі. Можливість існування такого висновку підтверджується наступним.

По-перше, відмовляючись від моделі фінансової рівноваги, де активну самостійну роль відіграють гроші та відсотки за кредит як передатні ланки від грошових перемінних, особливого значення набуває все, що стосується банківського обслуговування бурякоцукрової галузі, яке виконує найважливішу функцію перерозподілу та залучення фінансових ресурсів [27].

По-друге, важливість банківського обслуговування галузі підкреслюється тим, що у процесі забезпечення потреби у фінансуванні особливу роль відіграють кредитні відносини [21].

По-третє, євроінтеграційні перетворення в країнах свідчать, що успіх або невдача таких процесів багато в чому залежить від наявності обґрунтованої фінансової стратегії, оскільки характер розвитку фінансового

потенціалу бурякоцукрової галузі стрімко змінює ситуацію в загальній структурі агропромислового сектора, який залежить від зміни зовнішньої політики держави та формування нових умов у бюджетних відносинах [4].

Таким чином, наявність обґрунтованої фінансової стратегії потрібна насамперед для забезпечення вільного залучення фінансових ресурсів на користь бурякоцукрової галузі, здатної їх ефективно використовувати. Висновок ґрунтується на тому, що саме потужний зв'язок об'єктивно обумовленого залучення фінансових ресурсів на фінансовому ринку та розвитку стійкої моделі державної фінансової підтримки є імпульсом формування архітектури фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі як індикатора фінансової спроможності й забезпечення потреби у фінансуванні суб'єктів в мікро- та макросередовищі.

Підтримка розвитку фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі під час воєнного стану може забезпечуватися шляхом впровадження зелених фінансів, державних грантових та кредитних програм. Динамічність цього процесу відбувається в період активної євроінтеграційної позиції країни, яка розширює фінансові відносини в досліджуваному секторі та сприяє зниженню ризиків на фінансовому ринку.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським співтовариством і їхніми державами-членами щодо умов торговельної політики стало відправною точкою практичної реалізації розвитку фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі в воєнний період, оскільки прагнення нашої країни імплементувати зовнішньоторговельні відносини з ЄС на принципах асоціації та економічної інтеграції сформувало стратегічні орієнтири для системних реформ в агропромисловому секторі України [12].

Зокрема, увага у цій сфері приділена забезпеченню розвитку екологічно безпечних технологій у бурякоцукровій галузі, а також інвестиціям в екологічно чисту продукцію за рахунок зелених фінансів. Тобто фінансовий потенціал, який вкладається в екологічно безпечні технології бурякоцукрової галузі, здатен за певних характеристик або властивостей об'єктів, якими він наділений, мобілізувати реальні та приховані можливості фінансових ресурсів в обмеженому часовому періоді, а саме шляхом переформатування як бюджетних трансфертів та видатків бюджету на розвиток галузі, так і методів мобілізації фінансових ресурсів із позабюджетних фондів з метою отримання додаткових надходжень від міжнародних організацій. Адже перехід до сталого розвитку бурякоцукрової галузі потребує джерел фінансування та інвестиційного забезпечення екологічного процесу на засадах дієвих інструментів державної підтримки [17]. Серед них необхідно виділити наступні [11]:

Дерегуляція бізнес-процесів у бурякоцукровій галузі під час війни. З початку впровадження реформи дерегуляції у 2023 р. запущена платформа цифрової системи дозвільних документів «єДозвіл», яка діє в автоматичному режимі та в режимі бета-тесту видачі висновку про продовження граничних строків розрахунків за окремими операціями з експорту та імпорту цукру, встановлених НБУ; скорочено 122 інструменти регулювання руху фінансових потоків. Це засвідчує послідовність ініціатив із дерегуляції фінансових відносин, спрямованих на мінімізацію бюрократичних перешкод, що має вирішальне значення для підтримки розвитку фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі [11].

Підтримка фінансової незалежності суб'єктів бурякоцукрової галузі через активізацію державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» та підтримку від міжнародних і європейських партнерів. Отримання товаровиробниками бурякоцукрової галузі кредитних коштів для придбання інноваційних технологій та обладнання дає можливість убезпечити їх від ризиків дефіциту електроенергії, передбачити наслідки можливих відключень через пошкодження енергетичної інфраструктури та мінімізувати втрати доходу [11].

Підтримка фінансової незалежності суб'єктів бурякоцукрової галузі через активізацію державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» та підтримку від міжнародних і європейських партнерів. Отримання товаровиробниками бурякоцукрової галузі кредитних коштів для придбання інноваційних технологій та обладнання дає можливість убезпечити їх від ризиків дефіциту електроенергії, передбачити наслідки можливих відключень через пошкодження енергетичної інфраструктури та мінімізувати втрати доходу [11].

Ключовими трендами, які сприяли зміцненню фінансової стійкості товаровиробників бурякоцукрової галузі в умовах війни, стали такі:

Реалізація програми «Гранти для переробних підприємств» у 2024 р. дозволила виплатити 375 грантів на суму 1,788 млрд грн. Через Міністерство економіки на бурякоцукрову галузь було виділено 459,46 млн грн із загальної суми (900,9 млн грн) допомоги суб'єктам харчової промисловості; із сукупної грантової допомоги (887,5 млн грн), яка надавалась через Державний центр зайнятості, було виділено 328,38 млн грн для створення додаткових робочих місць у бурякоцукровій галузі [7].

З початку дії програми у 2022 р. було схвалено 1156 заявок на підтримку товаровиробників цукру на загальну суму 5,8 млрд грн. У III кварталі 2024 р. можливості програми для суб'єктів бурякоцукрової галузі були розширені — зменшено розмір зобов'язань грантоотримувача щодо необхідної кількості створених робочих місць. Зокрема, вимога щодо створення п'яти обов'язкових додаткових робочих місць незалежно від розміру гранту

дозволила підприємствам бурякоцукрової галузі самостійно визначати власну політику щодо формування фінансових витрат на кадрове забезпечення [7].

За державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%» у 2024 р. було профінансовано 30 цукрових заводів на суму 8,51 млрд грн при загальному обсязі кредитних коштів на переробку промисловість у сумі 46,9 млрд грн [14]. Лідерами серед регіонів України за обсягом отриманих кредитів для бурякоцукрової галузі стали: Вінницький – 1,7 млрд грн; Хмельницький – 1,1 млрд грн; Полтавський – 1,71 млрд грн; Тернопільський – 2,7 млрд грн; Львівський – 1,3 млрд грн [14].

За рахунок програми «Доступні кредити 5-7-9%» у 2022 р. було забезпечено потребу у фінансових ресурсах для переробки 9 млн тонн цукрових буряків на 23 заводах, а у 2024 р. – 29 заводів розширили свої фінансові можливості для виробництва 1,8 млн тонн цукру. У 2023 р. банківськими установами було профінансовано витрати на виробництво 1,83 млн тонн цукру, що майже на 100 тис. тонн більше, ніж у 2022 р. [14].

Пільгове фінансування бурякоцукрової галузі за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» протягом 2024–2025 рр. здійснюється за підтримки Світового банку в рамках «Екстреного проєкту надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України (ARISE)», який спрощує доступ цукрових заводів до банківського кредитування [11].

З початку 2025 р. відповідно до змін у грантовій програмі «Власна справа» [5] суб'єкти бурякоцукрової галузі отримують грантову підтримку від держави на розвиток бізнесу в цій сфері на суму 5,5 млрд грн. Завдяки таким інвестиціям у масштабування цукрової промисловості створено понад 9 тис. нових робочих місць. Зокрема, з 2025 р. розширено перелік банків-партнерів для відкриття грантового рахунку (ПриватБанк та Ощадбанк).

Водночас варто звернути особливу увагу на можливості бурякоцукрової галузі щодо фінансового «озеленення», тобто фінансування проєктів екологічного спрямування: у сфері альтернативної енергетики, енергоефективності, мінімізації утворення, утилізації та переробки відходів, а також виробництва екологічно чистої продукції [10]. Крім того, важливим є запровадження релевантних податкових пільг і цільового фінансування природоохоронних заходів за рахунок надходжень від екологічного податку.

Запропоновано розглядати зелені фінанси в механізмі розвитку фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі як складову забезпечення потреб у фінансуванні екологічних проєктів та мінімізації шкідливих наслідків для довкілля, що виникають унаслідок транскордонних витрат за експортно-імпортними операціями між Україною та країнами ЄС, а також в аспекті інтеграції ресурсів у

природне середовище. Концепт зеленого фінансування бурякоцукрової галузі в межах україно-європейського співробітництва ще потребує логічного структурування в нормативно-правовому полі [9, с. 115]. Водночас, на нашу думку, природа, характеристика та зміст зелених фінансів як сукупності фінансових відносин між представниками україно-європейського співробітництва щодо акумулювання, розподілу та цільового використання фінансових ресурсів на реалізацію природоохоронних проєктів і грантових програм у бурякоцукровій галузі має суттєвий вплив на розширення меж її фінансового потенціалу. Це обумовлено тим, що наукові розробки у цій площині мають вагоме прикладне значення для реалізації зваженої зовнішньої політики України, інтегрованої у систему цінностей та пріоритетів європейської спільноти.

Так, наприклад, дослідницька група «Зелені фінанси G20» визначає парадигму фінансових інвестицій як системоформуючі екологічні переваги в контексті сталого розвитку (скорочення забруднення земель, підвищення енергоефективності, адаптація до інновацій у сфері фінансування) [22]. Зелені фінанси також трактується міжнародними організаціями як: «фінанси для стабілізації зростання фінансового потенціалу галузі з одночасним зменшенням забруднення довкілля» (ОЕСР); «залучення приватних капітальних інвестицій до переробних галузей, їх енергозбереження шляхом фінансового обслуговування, надання кредитів, прямого інвестування, емісії облігацій та страхування» (Народний банк КНР); «стратегічний підхід до трансформації фінансового ринку в процесі переходу до ресурсоефективної економіки» (Уряд Німеччини) [26].

Крім того, «зелене фінансування» визначається як інвестиції у проєкти сталого розвитку [23]; як фінансові продукти та послуги, що враховують екологічні фактори на всіх стадіях виробничого процесу, розвиваючи умови кредитування, управління ризиками та створюючи «екологічно відповідальні інвестиції» для стимулювання галузей [25]; як усі форми інвестування або кредитування, які враховують вплив на навколишнє природне середовище та покликані сприяти підвищенню екологічної стійкості [20]; як фінансування державних і приватних зелених інвестицій в екологічні товари, проєкти з мінімізації шкоди довкіллю, а також адаптаційних ініціатив [24].

Висновки. Таким чином, розширення впливу євроінтеграційних процесів на розвиток фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі України забезпечує цілісність фінансової системи агропромислового сектора на засадах взаємопов'язаних елементів ефективного залучення фінансових ресурсів, їхнього розподілу та адаптації до множинних чинників, зумовлених зміною зовнішньої політики країни. Це дозволяє підсилювати фінансовий потенціал

бурякоцукрової галузі та спрямовувати значну частину фінансових ресурсів у кругообіг фінансово-інвестиційного ланцюга. Формування стійкої фінансової системи агропромислового сектора дає змогу не лише детально оцінити зміни у зовнішньому середовищі бурякоцукрової галузі, а й усвідомити сутність відповідних трансформаційних процесів, які ці зміни відображають.

Векторною переорієнтацією розвитку фінансового потенціалу бурякоцукрової галузі України в умовах євроінтеграції має стати удосконалення фінансово-кредитного забезпечення товаровиробників цукру. Це зумовлено тим, що механізм залучення фінансових ресурсів, підпорядкований загальним чинникам

фінансової системи, спрямований на досягнення цільових параметрів дохідної діяльності суб'єктів господарювання як у мікро-, так і макросередовищі.

Це пояснюється тим, що, по-перше, зовнішні чинники не підлягають контролю з боку окремих суб'єктів бурякоцукрової галузі, тобто є некерованими. По-друге, результати діяльності та фінансова стійкість суб'єктів галузі безпосередньо залежать від поведінки фінансових інституцій, споживачів продукції та інших контрагентів, які перебувають поза межами самої галузі, але водночас формують джерела надходження фінансових ресурсів.

Література:

1. Бланк І. А. Фінансова стратегія підприємства. Київ : Ніка-Центр, Ельга, 2012. 711 с.
2. Буряк П.Ю. Фінансове забезпечення розвитку підприємництва : монографія. Львів : Видавництво ЛДФЕІ Мініну України, 2000. 246 с.
3. Варченко О.М. Затрати ручної праці при вирощуванні цукрових буряків. *Економіка АПК*. 2001. №10. С.27-30.
4. Вдовенко Л.О. Механізми банківського кредитування в аграрній сфері : Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2013. 378 с.
5. Власна справа: більше українців зможуть отримати гранти на старт або розвиток бізнесу у 2025 році. *Урядовий портал*. 2025. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vlasna-sprava-bilshe-ukraintsi-v-zmozhut-otrymaty-hranty-na-start-abo-rozvytok-biznesu-u-2025-rotsi>.
6. Гальчинський А., Геєць В., Семиноженко В. Україна: наука та інноваційний розвиток. Київ : ОП НДІБВ, 2013. 68 с.
7. Гранти на переробку: у 2024 році виробники отримали майже 1,8 млрд грн підтримки. *Урядовий портал*. 2025. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/hranty-na-pererobku-u-2024-rotsi-vyrobnyky-otrymaly-maizhe-18-mlrd-hrn-pidtrymky>.
8. Дорошенко Т.В. Формування оптимальної структури інвестиційних ресурсів на підприємстві. *Фінанси України*. 2012. №9(82). С. 134-137.
9. Дубко А.С. Впровадження та розвиток зелених фінансів в Україні: євроінтеграційний контекст та правове підґрунтя. *Нове українське право*. 2022. №6(1). С. 113-119.
10. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV; станом на 01 січн. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text&>.
11. Інструменти підтримки бізнесу. Січень 2025 року. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2025. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/instrumenty-pidtrymky-biznesu-sichen-2025-roku>.
12. Кузьо М., Черніков Д., Павлюк С., Хорольський Р. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементація : аналітичний звіт. Київ : Лабораторія законодавчих ініціатив, 2015. 48 с. URL: https://parlament.org.ua/upload/docs/final_1.pdf.
13. Лупенко Ю.О. Формування перспективної моделі сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2012. №11. С. 10-14.
14. Майже 47 мільярдів гривень отримали 8750 агрогосподарств за програмою «Доступні кредити 5-7-9» в 2024 році. Міністерство аграрної політики та продовольства України. 2025. URL: <https://minagro.gov.ua/news/maizhe-47-miliardiv-hryven-otrymaly-8-750-ahrohospodarstv-za-prohramoiu-dostupni-kredyty-5-7-9-v-2024-rotsi>.
15. Непочатенко О.О. Організаційно-економічні механізми кредитування аграрних підприємств: монографія. Умань : УВПП, 2007. 456 с.
16. Полозова Т.В. Методичне забезпечення оцінки фінансових можливостей для інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. *Perspective economic and management issues: Collection of scientific articles*. 2015. С. 188-191.
17. Резнікова Н.В. Зелені фінанси як тригер сталого розвитку. *Цілі сталого розвитку: пріоритети для України* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 6 листопада 2021 р.). Київ : Національний університет харчових технологій, 2021. С. 30-34.
18. Трусова Н.В. Формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств : монографія. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. 354 с.
19. Федосов В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні : проблеми і напрями : монографія. Київ : КНЕУ, 2002. 387 с.
20. Böhnke J., Eidt V., Knierim L., Richert K., Röber G.-M., Volz U. How to Make Green Finance Work – Empirical Evidence from Bank and Company Surveys. *Deutsches Institut für Entwicklungspolitik (DIE)*, 2015. 214 p.
21. Calvo G., Frenkel J. Credit Markets, Credibility and Economic Transformation. *Journal of Economic Perspectives*. 2011. Vol. 34. P. 139-148.
22. G20 Green Finance Study Group. (2016). Synthesis report: green finance. 56 p. URL: https://g20sfwg.org/wp-content/uploads/2021/07/2016_Synthesis_Report_Full_EN.pdf.
23. Höhne N., Khosla S., Fekete H., Gilbert A. Mapping of Green Finance Delivered by IDFC Members in 2011, Ecofys. 2012.
24. Lindenberg N. Definition of Green Finance. *German Development Institute*, 2014. 4 p. URL: <https://www.cbd.int/financial/gcf/definition-greenfinance.pdf>.
25. PricewaterhouseCoopers Consultants (PWC): Exploring Green Finance Incentives in China, PWC, 2013. 102 p.
26. What is Green and Sustainable Finance? Chartered Banker Institute. (2023). URL: https://www.charteredbanker.com/resource_listing/knowledge-hub-listing/what-is-green-and-sustainable-finance.html.

27. Van Ees H., Garretsen H. The Theoretical Foundation of the Reforms in Eastern Europe: Big Bang vs. Gradualism and the Limitation of Neo-Classical Theory. *Economic Systems*. 2004. Vol. 1. P. 1-14.

References:

1. Blank, I. A. (2012). *Finansova stratehiia pidpriemstva*. Nika-Tsentr, Elha.
2. Buriak, P. Yu. (2000). *Finansove zabezpechennia rozvytku pidpriemnytstva*. Vydavnytstvo LDFAI Minfinu Ukrainy.
3. Varchenko, O. M. (2001). Labor costs in sugar beet cultivation. *Ekonomika APK*, 10, 27-30.
4. Vdovenko, L. O. (2013). Mekhanizmy bankivskoho kredyuvannia v aharnii sferi. FOP Korzun D.Yu.
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2025, January 20). *Own Business: More Ukrainians Will Be Able to Receive Grants to Start or Develop a Business in 2025*. <https://www.kmu.gov.ua/news/vlasna-sprava-bilshe-ukraintsiv-zmozhut-otrymaty-hranty-na-start-abo-rozvytok-biznesu-u-2025-rotsi>.
6. Halchynskyi, A., Heiets, V., & Semynozhenko, V. (2013). Ukraina: nauka ta innovatsiinyi rozvytok. OP NDIBV.
7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2025, January 2). *Grants for Processing: In 2024, Producers Received Almost UAH 1.8 Billion in Support*. <https://www.kmu.gov.ua/news/hranty-na-pererobku-u-2024-rotsi-vyrobniky-otrymaly-maizhe-18-mlrd-hrn-pidtrymky>.
8. Doroshenko, T. V. (2012). Formation of the optimal structure of investment resources at the enterprise. *Finance of Ukraine*, 9(82), 134-137.
9. Dubko, A. S. (2022). Implementation and development of green finance in Ukraine: European integration context and legal framework. *New Ukrainian Law*, 6(1), 113-119.
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2006). *On Capital Markets and Organized Commodity Markets*. №3480-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text&>.
11. National Institute for Strategic Studies. (2025, January). *Business Support Instruments. January 2025*. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/instrumenty-pidtrymky-biznesu-sichen-2025-roku>.
12. Kuzio, M., Chernikov, D., Pavliuk, S., & Khorolskyi, R. (2015). *Ughoda pro asociatsiiu mizh Ukrainoiu ta YES: zmist ta implemntatsiia*. Laboratoriia zakonodavchikh initsiatyv. https://parlament.org.ua/upload/docs/final_1.pdf.
13. Lupenko, Yu.O. (2012). Formation of a prospective model of agriculture in Ukraine. *Ekonomika APK*, 11, 10-14.
14. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. (2025, January 10). *Almost UAH 47 billion received by 8750 agricultural enterprises under the «Affordable Loans 5-7-9» program in 2024*. <https://minagro.gov.ua/news/maizhe-47-miliardiv-hryven-otrymaly-8-750-ahrohospodarstv-za-prohramoiu-dostupni-kredyty-5-7-9-v-2024-rotsi>.
15. Nepchatenko, O.O. (2007). *Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy kredyuvannia ahrarykh pidpriemstv*. UVPP.
16. Polozova, T.V. (2015). Methodological support for assessing financial opportunities for innovation and investment activities of an enterprise. In *Perspective economic and management issues: Collection of scientific articles*, 188-191.
17. Reznikova, N. V. (2021, November 6). *Green finance as a trigger for sustainable development* [Conference presentation abstract]. Sustainable Development Goals: Priorities for Ukraine, Kyiv National University of Food Technologies, Kyiv, Ukraine.
18. Trusova, N. V. (2015). *Formuvannia finansovoho potentsialu silskoho hospodarstva pidpriemstv*. Vydavnychiy budynok Melitopolskoi miskei drukarni.
19. Fedosov, V., Oparin, V., & L'ovochkin, S. (2002). *Finansova restrukturizatsiya v Ukraini : problemy i napriamy*. KNEU.
20. Böhnke, J., Eidt, V., Knierim, L., Richert, K., Röber, G.-M., & Volz, U. (2015). *How to make green finance work – empirical evidence from bank and company surveys*. German Development Institute (Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, DIE).
21. Calvo, G., Frenkel, J. (2011). Credit Markets, Credibility and Economic Transformation. *Journal of Economic Perspectives*, 34, 139-148.
22. G20 Green Finance Study Group. (2016). *Synthesis report: green finance*. https://g20sfwg.org/wp-content/uploads/2021/07/2016_Synthesis_Report_Full_EN.pdf.
23. Höhne, N., Khosla, S., Fekete, H., & Gilbert, A. (2012). *Mapping of Green Finance Delivered by IDFC Members in 2011*. Ecofys.
24. Lindenberg, N. (2014). *Definition of Green Finance*. German Development Institute. <https://www.cbd.int/financial/gcf/definition-greenfinance.pdf>.
25. Pricewaterhouse Coopers Consultants (PWC). (2013). *Exploring Green Finance Incentives in China*. PWC.
26. Chartered Banker Institute. (2023). *What is Green and Sustainable Finance?* https://www.charteredbanker.com/resource_listing/knowledge-hub-listing/what-is-green-and-sustainable-finance.html.
27. Van, Ees H., Garretsen, H. (2004). The Theoretical Foundation of the Reforms in Eastern Europe: Big Bang vs. Gradualism and the Limitation of Neo-Classical Theory. *Economic Systems*, 1, 1-14.

